

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

12 Vtrum imperare sit actus rationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

attribuebant fieri proprie istis formis, cum tamē fieri non sit nisi compositi, cuius etiam proprie est esse. Forma. n. esse dicuntur non ut subsistentes, sed ut quo composita sunt: unde & fieri dicuntur non propria factione, sed per factiōem suppositorum, qua transmutantur transmutatione materie de potentia in actum: unde sicut composita sunt per agentia naturalia, ita etiam formae quae non sunt subsistentes. Qualitates autem actiuae, & passivae agunt ad formas substantiales in virtute substantialium formarum, quarum sunt instrumenta, sicut calor ignis agit ut instrumentum animae nutritivae. ut dicitur in 2. de anima. Anima autem vegetabilis & sensibilis non sunt formae subsistentes, alias remaneret post corpora, unde oportet quod fiant a generate per actionem compositorum, sicut, & ceterae formae materiales: sola autem anima intellectiva quae habet esse subsistens, cum maneat post corpus, est ab extrinseco per creationem. Si autem sensibile, & vegetabile, & intellectuum in homine in diversis substantiis aīa radicantur, tunc & vegetabilis, & sensibilis hominis in generate erit. Sed quia haec opinio repugnat dictis philosophorum, quod in uno animato unam animam tantum posuerunt, ad quod omnes operationes animae pertinent, & etiam contra dicta sanctorum improbatum pluralitatem animarum, ut in patet in lib. de ecclesiasticis dogmatibus: id approbato quod in homine sit tantum una substantia aīa, cuius potentiae sunt vegetativum, sensitivum, & intellectuum, dicimus quod anima hominis, quae omnes has potentias animae sustinet, a Deo creatur, quamvis per operationem naturalis agentis fiat, ut corpus organizatum actu perficiatur per potentias, quae sunt corporaliū partium actus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod anima vegetabilis & sensibilis non sunt substantiae viventes, sicut nec subsistentes, sed sunt principia vivendi & essendi: & iterum non oportet si quid minus nobis sit a Deo immediate, quod etiam quod est magis nobile, quia Deus cum non habeat limitatam virtutem, nec agat necessitate naturae, potest agere & nobiliora, & minus nobilia secundum suam voluntatem: sicut immediate produxit prima individua brutorum animalium, quibus tamen homines, qui nunc generantur ex semine, nobiliores sunt.

AD SECUNDVM dicendum, quod animae sensitivae non convenit per se esse, nec fieri, nec operari: nulla enim est actio animae, in qua corpus non communicet. Est. n. duplex potentia motiva animae sensitivae, una quae imperat. appetitiva, cuius actus consistit, quae affixa musculis & nervis est principium mobilitatis in eis, sed ipsa distinctio partium corporaliū facit, quod una pars animalis est movens, & alia mota, & ita possunt moveri ex se.

Alia, quae sunt in contrarium, concedimus, nisi quantum pertinet ad hominem, in cuius semine quamvis praecedat vegetativa, & sensitiva anima imperfecte, cum illis cessantibus introducatur per creationem anima rationalis, quae perfecte continet quod in eis erat imperfectio. Nam secundum Avicennam in generationem animalis ex semine interveniunt multae generationes, & corruptiones.

ARTICVLVS XII.

Utrum imperare sit actus rationis.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod imperare sit actus rationis, quia philosophus dicit 1. eth. Ratio recte, & ad optima deprecatur, & obedit

ei quod est continentis. ergo imperare, & deprecari, & huiusmodi videtur ad rationem pertinere. SED CONTRA. Imperare ad dominium pertinet: sed nos sumus domini nostrorum actuum per voluntatem. ergo imperare est actus voluntatis.

RESPON. Dicendum, quod in imperio duo concurrunt, quorum unum est rationis, aliud voluntatis. Qui enim imperat aliquid, inclinatur ad faciendum quod voluntatis est: ipsius enim est movere per modum agētis, & iterum ordinat eum cui imperat, ad exequendum illud quod imperatur, & hoc ad rationem pertinet, cuius est ordinare. Et si duorum horum ordo consideretur, videtur primum esse inclinationem voluntatis in aliquid per electionem, & postea in principio executionis ordinatur per quos fieri debet quod electum est, & sic imperium erit immediate actus rationis, sed voluntatis quasi primo movens.

Et per hoc patet solutio ad obiecta.

QV AESTIO VI.

ARTICVLVS XIII.

Utrum charitas per suam essentiam augetur.

DEINDE quaeritur quantum ad gratiam pertinet, utrum charitas secundum suam essentiam augetur, & videtur quod non. Cum enim augmentum sit quaedam mutatio, vel variatio, quod secundum essentiam augetur, secundum essentiam variatur, vel mutatur: sed quod mutat, vel variatur secunduū essentiam, aut generatur, aut corrumpitur. ergo si charitas secundum essentiam augetur, corrumpitur: non enim generatur cum prius fuerit.

Præterea. Charitas non habet quantitatem nisi virtutalem: sed virtus charitatis est ipsa essentia eius, ergo quantitas charitatis est essentia eius. non ergo potest esse quod varietur quantitas charitatis sine variatione essentiae eius, & sic si augetur secundum essentiam, oportet quod esse eius vel generetur, vel corrumpatur.

SED CONTRA. Praemium essentiale respondet ipsi essentiae charitatis: sed quidam proficiunt ad maius praemium essentiale. ergo in eis charitas secundum essentiam augetur.

RESPON. Dicendum, quod charitas secundum suam essentiam augetur: sed notandum est, quod haec praepositio, secundum, varias habet vias interpretari, quandoque denotat subiectum, ut cum dicitur, iste est albus secundum pedem, quia pes est subiectum albedinis: quandoque vero formam, ut cum dicitur, iste est coloratus secundum albedinem. Cum ergo dicitur aliquid secundum hoc moveri, potest intelligi vel subiectum, vel formam. Cum enim dicitur, iste movetur secundum manum, notatur subiectum motus. Cum vero dicitur, iste movetur secundum locum, notatur id, quod formaliter specificat motum. Sic ergo cum dicimus charitatem secundum essentiam augetur, denotatur subiectum augmenti, ut sit sensus, ipsa essentia charitatis augetur: sicut cum dicimus, album augetur secundum essentiam suam, non autem designatur forma specificans motum, ut sit sensus, augetur secundum essentiam. i. augmentum eius est motus in esse, vel in essentia, & sic dicitur augmentum esse secundum quantitatem. Et quavis quantitas charitatis, quae est virtus, sit idem quod essentia charitatis, non tamen oportet quod essentia charitatis tollatur, quia

Tex. 66. 41.

1. q. 17. ar. r. o. & 1. p. q. 1. ar. 5. ad a.